

europijskich (Parlament europejski), przyjęcie wydane przez Radę Miejską w pawilonie Józefiny czy koncert kwartetu Florestan i kościele Saint Guillaume. Dla chętnych były wycieczki, na przykład w okolice rodzinne Alberta Schweitzera: do Kaysersbergu – miejsca jego urodzin i do Gunsbach, gdzie mieści się muzeum A. Schweitzera i muzeum afrykańskie, lub do Colmaru, aby zwiedzić znane muzeum Unterlinden.

Lista uczestników zjazdu strasburskiego obejmowała w fazie końcowej 401 osób: wliczono w to, oprócz samych uczestników, także i towarzyszących im członków rodzin. Nie można biblistów żyjących w rodzinach pozabawiać ich naturalnego otoczenia, zwłaszcza w czasie wakacji: dla wielu bowiem zjazdy naukowe są formą spędzania urlopu. A poza tym egzegesa Biblii nie jest zarezerwowana tylko dla celibatariuszy.

Strasburg tworzy niepowtarzalną atmosferę miasta europejskiego, dwujęzycznego, dwuwyznaniowego, praktycznie ekumenicznego, z bogatą tradycją kulturalno-teologiczną (pamiętajmy o mistyce renańskiej). Powstałe nowoczesne bloki nie przesłaniają wieży strasburskiej katedry, a śmiałe konstrukcje i aranżacje nie niszczą sympatycznych starych zaułków i pomieszczeń. Oto czego potrzeba zjednoczonej Europie: mądrości „ojca rodziny, który ze swego skarbcza wydobywa rzeczy nowe i stare” (Mt 13, 52).

Kraków

Ks. JERZY CHMIEL

Ks. Stanisław Pisarek

IX COLLOQUIUM BIBLICUM (WIEDENŃ 1996)

Mimo odejścia na emeryturę profesora Jakuba Kremera (Wydział Teologii Katolickiej, Uniwersytet Wiedeński) kolokwia biblijne urządzone co dwa lata pod jego egidą w stolicy Austrii są kontynuowane pod nowym kierownictwem. Nowym liderem tej naukowej imprezy o charakterze międzynarodowym jest profesor Gottfried Vanoni SVD z Akademii Teologicznej St. Gabriel w Mödling koło Wiednia. Pełni on zarazem funkcję przewodniczącego Rady Naukowej przy Austriackim Katolickim Towarzystwie Biblijnym (Österreichisches Katholisches Bibelwerk = ÖKB, które tę imprezę w głównej części sponsoruje, jako że jest ona rozumiana jako promocja dla biblistów z krajów w Europie Centralnej i Wschodniej). Europa Wschodnia była na Colloquium reprezentowana w osobie ks. Janusza Czerskiego (WT na Uniwersytecie Opolskim), który wykladał zarazem Pismo święte we Lwowie u katolików obrządku bizantyńskiego, uważając się za Ukraińca. Wszystkich uczestników było na liście 55, najwięcej z Polski (15). Pozostali z krajów: Austria z Południowym Tyrolem (Italia) i Niemcy (dawniejsze Wschodnie) jako gospodarze wobec kolegów z Europie Centralnej – z krajów

reformowanych – Bośni Hercegowiny, Chorwacji, Czech, Słowacji, Słowenii, Węgier i Polski. Kobiety reprezentowała Czeszka z Pragi, wykształcona w Niemczech (prof. Mireia Ryskova).

Miejscem Colloquium był, jak zwykle, dom formacyjny archidiecezji wiedeńskiej, w klasztorze jezuickim w dzielnicy Lainz, tuż za Schönbrunnem. W nim odbywały się obrady, spożywano wspólne posiłki a po kolacji toczyły się przyjacielskie rozmowy, ważny element nie zapisany w oficjalnym programie, którego trzeba się domyślać pod nazwą „gemütliches Beisammensein” (przyjemne przebywanie społecznie), rozmowy uzupełniające w sposób istotny wygłaszane referaty i toczone po nich dyskusje.

Symposium było IX w kolejności, a odbyło się w dniach od 22 do 26 X 1996 roku, po odliczeniu czasu na przyjazd i odjazd, były to trzy pełne dni przeznaczone na referaty i dyskusje. Tematem zaś były „nowe niebo, nowa ziemia i nowa Jeruzolima” (Ap 21, 1–22, 5) i tego fragmentu intertekstualne związki. Obrady były nastawione na współpracę interdyscyplinarną. Referaty były krótkie, by pozostawić więcej miejsca na dyskusję między fachowcami. Tekst podzielono na trzy części: Ap 21, 1–22, 5 (całość dnia I), Ap 21, 1–8 i 21, 9–21 (dnia II) i Ap 22, 1–5 (dnia III). Jakie tematy poruszone były i przedyskutowane zostały? Program otworzył referat ks. J. Chmiela (PAT, Kraków) „Ap 21, 1–22, 5 w refleksji synchronicznej”. W oparciu o ten tekst referent ukazał strukturalizm jako metodę pracy. Kiedy jednak usiłował z analizowanego tekstu wydobyć zawarte w nim orędzie chrystologiczne, iż określenie „tron Boga i Baranka” należy do typologii Baranka paschalnego, napotkał w dyskusji na zarzut, że dokonał zbyt dużego przeskoku myślowego. I tak referaty i dyskusje grzęzły na ogół w analizie li tylko formalnej rozważanego tekstu.

Wśród ośmiu punktów programu były trzy bez referatów: „Motywy „nowego nieba i nowej ziemi” w literaturze wczesnożydowskiej” (III); „Formy, funkcje i teologiczne znaczenie zależności między tekstami” (V) oraz kolokwium kończące, którego przedmiotem był temat całego sympozjum „Nowe niebo, nowa ziemia, nowe Jeruzalem. Apokalipsa 21, 1–22, 5 i odniesienia tego tekstu do innych tekstów” (VIII). Wtedy podstawą rozmów był dostarczony wcześniej papier. Dyskusja fachowców była i wtedy bardzo owocna.

Oto tematy wygłoszonych referatów: Ap 21, 1–22, 5 w refleksji synchronicznej (J. Chmiel, Kraków); Nowe u Deutero i Trito-Izajasza (J. Marböck, Graz); Ap 21, 1–8 przy szczególnym uwzględnieniu pokrewnych tradycji (L. Tichý, Olomuniec); Metaforyka światła u Iz 60 (N. Hohnjec, Zagrzeb); Ap 21, 9–22, 5 przy szczególnym uwzględnieniu pokrewnych tradycji (M. Hasitschka, Innsbruck). Wieńczący całość wykład gościnny na Uniwersytecie Wiedeńskim „Eschatologiczna odpowiedzialność w Izraelu a głoszenie sądu przeciwko temu pokoleniu. W sprawie zapowiadania sądu w Tradycji Q” (Cl. -P. März, Erfurt), stanowił dopełnienie problematyki obrad opartej na Apokalipsie św. Jana. Po nim odbył się pożegnalny obiad w Schottenkeller, niedaleko od uniwersytetu, przy którym dziękowano biskupowi pomocniczemu Wiednia Helmutowi Krätzlowi, referentowi Bibelwerku w Austriackiej Konferencji Biskupów oraz Norbertowi W. Höslin-

gerowi przedstawicielowi ÖKB i Pius Parsch-Institut w Klosterneuburg za dotowanie sympozjum, by mogło się ono odbyć.

W programie sympozjum odbyła się także rozmowa z przyrodnikiem. Profesor fizyki teoretycznej z Wiednia Gernot Eder przedstawił swój pogląd na koniec świata i odpowiadał w dyskusji na pytania. Odniosłem wrażenie, że wyznaje on panteizm, choć wielokrotnie stwierdzał, że przyrodnicy są jedynymi prawdziwymi monoteistami. Koniec obecnego świata miałby nastąpić nieuchronnie za 7 miliardów lat, lecz czy nie będzie to nowy początek?

Na sympozjum przeczytano też list z pozdrowieniami do jego uczestników od arcybiskupa archidiecezji wiedeńskiej Krzysztofa Schönborna.

Ważnym punktem programu była prezentacja nowości biblijnych zaraz na początku. Każdy z uczestników znalazł w swojej teczce załączoną „Bücherliste. Colloquium Biblicum. 23.–25. Oktober 1996. Bildunshaus Lainz, Wien”.

Nowy kierownik Colloquium (od IX w 1996 r.) zapowiedział publikację jego tekstów łącznie z głosami w dyskusji (po ich autoryzacji) w roku 1997.

Patriarcha gromadzących się w Wiedniu od lat biblistów ks. profesor Jakub Kremer wręczonym każdemu papierem „Znieść Credo?” zaprosił ich do dyskusji nad zmartwychwstaniem Jezusa. Jest w nim krytyka pseudonaukowych twierdzeń niektórych protestanckich biblistów [KNA – ÖKI 17 16. April 1996, s. 12–15]. Kto się w nią włączy? Colloquium 1996 trwa aż do następnego tamże w roku 1998.

Katowice-Kraków

Ks. STANISŁAW PISAREK

W S P O M N I E N I A

Ks. Kajetan Rybacki

ŚP. KS. WITOLD MARCHEL (1922–1990)

Ksiądz Doktor Witold Marchel właściwie nie był znaną postacią wśród kapłanów w Polsce. Przygotowanie do kapłaństwa i studia teologiczne odbywał poza granicami kraju i tylko jeden raz był w Polsce, zanim po chorobie wrócił na stałe do Ojczyzny.